

Наредба № 3
на БНБ
от 16 юли 2009 г.
за условията и реда за изпълнение
на платежни операции и за използване
на платежни инструменти

(Обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 62 от 4 август 2009 г.;
в сила от 1 ноември 2009 г.; изм. и доп., бр. 48 от 2011 г., бр. 57
от 2012 г., бр. 69 от 2016 г. и бр. 30 от 2017 г.)

Глава първа

Предмет

Чл. 1. С тази наредба се определят:

1. откриването и воденето на платежни сметки и отчетността по тях;
2. изискванията към платежните операции;
3. извършването на сетълмент в Българската народна банка (по-нататък „БНБ“).

Глава втора

Платежни сметки

Общи положения

Чл. 2. (1) Платежна сметка е сметка, водена на името на един или повече ползватели на платежни услуги, използвана за изпълнението на платежни операции.

(2) Плащане от платежни сметки може да се извършва само по нареждане или с предварително съгласие на титуляря до размера и при условията, поставени от титуляря на сметката.

(3) Алинея 2 не се прилага при принудително изпълнение по установения със закона ред.

(4) Откриването на платежна сметка се извършва след подписването на рамков договор за предоставяне на платежни услуги между доставчика на платежни услуги и ползвателя на платежни услуги, който да съответства на изискванията на глава трета, раздел III от Закона за платежните услуги и платежните системи.

(5) При откриване на сметка в полза на трето лице договорът по ал. 4 се подписва от лицето, което открива сметката, съгласно чл. 22 от Закона за задълженията и договорите. Третото лице може да поеме задълженията по до-

говора или да прекрати договора по реда на чл. 44 от Закона за платежните услуги и платежните системи.

(6) (Доп. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) Доставчикът на платежни услуги може да откаже сключването на договора по ал. 4, без да обосновава причините за това, освен в случаите по чл. 73у, ал. 5 от Закона за платежните услуги и платежните системи.

Предоставяне на информация преди сключване на договор

Чл. 3. (1) Преди сключване на договор за платежни услуги доставчикът на платежни услуги предоставя на ползвателя на платежни услуги предварителната информация по чл. 41 от Закона за платежните услуги и платежните системи.

(2) Предварителната информация се предоставя под формата на общи условия или проект на рамков договор.

(3) Предоставянето на предварителна информация не поражда задължение за сключване на договор между доставчика на платежни услуги и лицето, на което е предоставена информацията.

Уникален идентификатор

Чл. 4. (1) При откриване на платежната сметка доставчикът на платежни услуги я обозначава с уникален идентификатор.

(2) Платежните сметки, водени от банки, се обозначават с международен номер на банкова сметка (IBAN) в съответствие с изискванията, определени с наредба на БНБ.

(3) (Отм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.).

(4) (Нова – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) Платежни сметки, водени от доставчици на платежни услуги, които не са банки, могат да се обозначават с международен номер на банкова сметка (IBAN) в съответствие с изискванията, определени с наредба на БНБ.

(5) (Нова – ДВ, бр. 30 от 2017 г.) Електронни пари, до които издателят е осигурил отдалечен достъп с цел изпълнение на платежни операции, се съхраняват по сметка за електронни пари, която е платежна сметка. Когато издателят е осигурил отдалечен достъп само с предплатена карта, сметките за електронни пари се обозначават с международен номер на банкова сметка (IBAN) или с друг уникален идентификатор.

Откриване на платежни сметки

Чл. 5. (1) Юридическо лице, което желае да открие платежна сметка, предоставя на доставчика на платежни услуги следните документи и информация:

1. (изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) единен идентификационен код или код по БУЛСТАТ;

2. извлечение от учредителния акт на лицето, което открива сметката, с което се установяват правомощията за разпореждане с неговото имущество;

3. актуално удостоверение за регистрация на лицето, което открива сметката, с което се удостоверяват лицата, които управляват и представляват титуляря и техни лични данни по документ за самоличност;

4. пълномощно, ако има такова, с което лицето (лицата), които управляват и представляват титуляря, оправомощават друго лице/лица да се разпореждат с парите по сметката от името на титуляря; подписът на упълномощителя трябва да бъде положен в присъствието на лице, оправомощено за това от доставчика на платежни услуги, или да бъде заверен нотариално;

5. лични данни по документ за самоличност и спесимен от подписите на лицата, които имат право да се разпореждат с парите по сметката; подписите на тези лица трябва да са положени в присъствието на оправомощен за това служител на доставчика на платежни услуги или да са заверени нотариално.

(2) Физическо лице, което желае да открие платежна сметка, предоставя на доставчика на платежни услуги следните документи и информация:

1. лични данни на титуляря на сметката по документ за самоличност;

2. пълномощно, ако има такова, с което титулярят, оправомощава друго лице/лица да се разпореждат с парите по сметката; подписът на упълномощителя трябва да бъде положен в присъствието на лице, оправомощено за това от доставчика на платежни услуги, или да бъде заверен нотариално;

3. лични данни по документ за самоличност и подписите на лицата, които имат право да се разпореждат с парите по сметката; подписите на тези лица трябва да са положени в присъствието на упълномощен за това служител на доставчика на платежни услуги или да са заверени нотариално.

(3) Изменения в документите по ал. 1 и 2 имат сила по отношение на доставчика на платежни услуги, при когото се води сметката, само от момента, в който той е бил писмено уведомен за тях от оправомощено лице.

(4) Документите по ал. 1, т. 2 и 3, както и документите за настъпили изменения в тях, могат да не се предоставят от лица, които са вписани в търговския регистър, освен ако е договорено друго с доставчика на платежни услуги в рамковия договор.

(5) Доставчикът на платежни услуги може да изисква и други документи за откриване и водене на платежна сметка, за което предварително уведомява лицето, което открива сметката.

(6) Доставчикът на платежни услуги договаря с лицето, на което се открива сметката, начина, по който ще бъде предоставена отчетна информация за състоянието на сметката.

Платежни сметки, водени от банки

Чл. 6. (1) Платежни сметки, водени от банки (банкови сметки), се използват и за съхранение на пари. По тези сметки може да се договаря изискване за поддържане на минимална наличност.

(2) Изискванията по глава трета, раздел III от Закона за платежните услуги и платежните системи не се прилагат, когато договорът за откриване на банкова сметка не предвижда съхраняването по сметката средства да се използват за извършване на платежни услуги или тези услуги са свързани само с откриването и закриването на сметката. Когато банкова сметка се използва само за съхранение на пари, при еднократни платежни операции – внасяне и теглене на пари по сметката, се прилагат изискванията на глава трета, раздел II от Закона за платежните услуги и платежните системи.

(3) Банковите сметки могат да бъдат:

1. (доп. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) разплащателни сметки – за съхранение на пари, платими на виждане без срок за предизвестие от титуляря до банката, и за изпълнение на платежни операции по внасяне, прехвърляне и теглене на средства;

2. депозитни сметки – за съхранение на пари, платими на определена дата (падеж) или при други предварително договорени условия за плащане;

3. спестовни сметки – за съхранение на пари на физически лица срещу издаване на лична спестовна книжка или на документ, съдържащ идентични данни;

4. (изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) текущи сметки на бюджетни организации – за съхранение на бюджетните средства, средствата от Европейския съюз и свързаното с тях национално и авансово съфинансиране, както и на чуждите средства на бюджетните организации;

5. набирателни сметки – за съхранение на пари, предоставени за учредяване на юридическо лице;

6. акредитивни сметки – за съхранение на пари, предоставени за разплащане на титуляря с трето лице, което има право да ги получи при изпълнение на условията, поставени при откриването на акредитива;

7. ликвидационни сметки – за съхранение на пари на лица, обявени в ликвидация;

8. особени сметки – за съхранение на пари на лица, за които е открито производство по несъстоятелност;

9. (нова – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 18 септември 2016 г.) платежни сметки за основни операции – за съхранение на пари в левове и предоставяне на услуги по чл. 73т от Закона за платежните услуги и платежните системи при предоставяне на декларация по чл. 73у, ал. 5, т. 2 от Закона за платежните услуги и платежните системи;

10. (нова – ДВ, бр. 30 от 2017 г.) сметки за електронни пари – за съхранение на електронни пари, до които издателят е осигурил отдалечен достъп за изпълнение на платежни операции;

11. (предишна т. 9 – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.; предишна т. 10 – ДВ, бр. 30 от 2017 г.) други видове сметки за съхранение на пари, които се обслужват при определени с договор условия.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) За откриване на ликвидационна сметка по ал. 3, т. 7 се предоставят следните документи:

1. копие от акта за обявяване на ликвидация и за назначаване на ликвидатори, заверен от органа, издал акта;

2. спесимени от подписа на ликвидатора в съответствие с изискванията по чл. 5, ал. 1, т. 5.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) За откриване на особена сметка по ал. 3, т. 8 се предоставят следните документи:

1. заверено от съда копие от решението за откриване на производство по несъстоятелност и за назначаване на синдик;

2. спесимен от подписа на синдика в съответствие с изискванията по чл. 5, ал. 1, т. 5.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) Редът и начинът за откриване, водене и закриване на сметките по ал. 3, т. 4 и на други сметки по ал. 3 на бюджетните организации, включително и ограниченията и условията, при които бюджетни организации могат да имат платежни сметки, както и случаите на служебно откриване и закриване на сметки на бюджетни организации, се определят със съответните указания съгласно чл. 151, ал. 1 и 4 и чл. 154, ал. 20 от Закона за публичните финанси.

(7) Подуправителят, ръководещ управление „Банково“ на БНБ, определя с указание, публикувано на интернет страницата на БНБ, примерни формуляри-образци и минималните изисквания за попълване на вносна бележка за внасяне на пари в брой по банкова сметка и нареждане-разписка за теглене на пари в брой от банкова сметка.

Закриване на платежна сметка

Чл. 7. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 18 септември 2016 г.) Закриването на платежна сметка се извършва при прекратяване на рамковия договор, на основание на който тя е открита, при спазване изискванията на чл. 44 от Закона за платежните услуги и платежните системи. Закриването на платежна сметка за основни операции се извършва при спазване изискванията на чл. 73х от Закона за платежните услуги и платежните системи.

(2) При закриване на платежната сметка доставчикът на платежни услуги възстановява на титуляря останалите по сметката средства или средствата, неизползвани за платежни операции.

Такси по платежна сметка за основни операции

Чл. 7а. (Нов – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 18 септември 2016 г.) (1) Платежна сметка за основни операции е платежна сметка, водена в български левове, по която на потребители се предоставят услугите по чл. 73т от Закона за платежните услуги и платежните системи. Услугите по платежна сметка за основни операции, изброени в приложение № 1, се предоставят на потребителите безплатно или срещу приемливи такси независимо от броя платежни операции, извършени от сметката.

(2) Приемливите такси следва да бъдат съобразени с нивото на доходите в Република България, като бъдат по-ниски от средния размер на таксите, събирани от банките в страната от потребители за всяка от услугите по приложение № 1, предоставяни по разплащателни сметки, и от най-ниския размер на таксите, които съответната банка прилага по тарифа за всяка от услугите по приложение № 1, предоставяни по разплащателни сметки.

(3) Банките, лицензирани от БНБ, и клоновете на банки, осъществяващи дейност на територията на страната, които предоставят платежни услуги на потребители, предоставят на БНБ в срок до 31 януари на текущата година информация за размера на начисляваните такси към 31 декември на предходната календарна година, събирани от потребители за всяка от услугите по приложение № 1 по разплащателни сметки. Когато банка начислява различни по размер такси за услуга по приложение № 1, тя предоставя на БНБ средноаритметична стойност на размера на тези такси.

(4) На база предоставената информация по ал. 3 БНБ изчислява и публикува на интернет страницата си веднъж годишно до края на февруари средния размер на таксите, начислявани от банките на потребители за услугите по приложение № 1, по разплащателни сметки. Средният размер на таксите се определя като средноаритметична стойност на размера на таксите по ал. 3 за всяка от услугите по приложение № 1.

(5) Банките съобразяват приемливия размер на таксите на услугите по платежна сметка за основни операции, изброени в приложение № 1, със средния размер, публикуван от БНБ по ал. 4, не по-късно от 1 юни на текущата година. При промяна в размера на таксите на услугите по платежна сметка за основни операции, изброени в приложение № 1, банките уведомяват потребителите по реда и в сроковете по чл. 43 от Закона за платежните системи и платежните услуги.

(6) По платежна сметка за основни операции могат да се предоставят и услуги, различни от изброените в приложение № 1, за които настоящият член не се прилага.

(7) По платежна сметка за основни операции банките предлагат услугите, изброени в приложение № 1, ако ги предоставят на потребители по платежни сметки, различни от сметките за основни операции.

Информация за платежна сметка за основни операции

(Нов – ДВ, бр. 30 от 2017 г., в сила от 1 юли 2017 г.)

Чл. 7б. (1) Банките, които предоставят платежни сметки за основни операции, предприемат необходимите мерки за повишаване на обществената осведоменост относно възможността за ползване на платежни сметки за основни операции.

(2) Мерките по ал. 1 включват най-малко предоставяне на разположение по всяко време на информация за сметката за основни операции в електронна форма чрез интернет страниците на банките.

(3) Информацията по ал. 2 включва най-малко информация относно възможността и условията за откриване на платежна сметка за основни операции при съответната банка, видовете услуги, които банката предлага по платежна сметка за основни операции, както и приложимите такси и комисиони.

Такси за изпълнение на платежни операции

(Нов – ДВ, бр. 30 от 2017 г., в сила от 1 юли 2017 г.)

Чл. 7в. (1) Доставчик на платежни услуги начислява на ползвател на платежни услуги еднакви такси за презгранични и национални плащания в евро, попадащи в обхвата на Регламент (ЕО) № 924/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно презграничните плащания в рамките на Общността, които са на еднаква стойност и с един и същ валютен знак и които имат еднакви характеристики по отношение на инициране, извършване и приключване на плащането.

(2) Услуги, които осигуряват технически изпълнението на платежна операция, в това число използването на съответните комуникационни услуги за размяна на финансови съобщения в стандартизиран формат, се включват в таксата за съответната платежна операция.

(3) Доставчиците на платежни услуги обозначават като отделен вид платежна услуга в тарифите си услугите кредитен превод и директен дебит в евро, попадащи в обхвата на Регламент (ЕС) 260/2012 г. на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2012 г. за определяне на технически и бизнес изисквания за кредитни преводи и директни дебети в евро и за изменение на Регламент (ЕО) № 924/2009, с приложимия за тях валютен знак за изпълнение, в случай че доставчикът на платежни услуги предлага тези услуги.

Глава трета

Изисквания към платежните операции

Раздел I

Общи положения

Платежно нареждане

Чл. 8. (1) Платежно нареждане е всяко нареждане от платеща или получателя към доставчика на платежни услуги, с което се разпорежда изпълнението на платежна операция.

(2) Платежното нареждане може да бъде дадено писмено или по електронен път, ако това е договорено между страните.

(3) Платежните нареждания се изпълняват по хронологичния ред на постъпването им при доставчика на платежни услуги при спазване изискванията на глава четвърта от Закона за платежните услуги и платежните системи.

Изпълнение на платежните нареждания

Чл. 9. (1) При изпълнение на платежно нареждане доставчиците на платежни услуги използват технически средства, които да осигуряват спазване на Закона за платежните услуги и платежните системи.

(2) При подаване на съобщение към платежна система за изпълнение на платежно нареждане доставчикът на платежни услуги въвежда всички данни от платежното нареждане и носи отговорност за всяко несъответствие между съобщението и нареждането.

(3) Когато платежните сметки на платеща и на получателя са открити при един и същ доставчик на платежни услуги, вальорът на заверяване на платежната сметка на получателя е същият работен ден.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 57 от 2012 г.; изм. и доп. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) При извършване на плащания доставчиците на платежни услуги спазват изискванията на Регламент (ЕО) № 1781/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 15 ноември 2006 г. относно информацията за платеща, придружаваща парични преводи, на Регламент (ЕО) № 924/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001, на Регламент (ЕС) № 260/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2012 г. за определяне на технически и бизнес изисквания за кредитни преводи и директни дебити в евро и за изменение на Регламент (ЕО) № 924/2009, на Регламент (ЕС) 2015/751 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2015 г. относно обменните такси за платежни операции, свързани с карти, както и на Окончателни насоки относно сигурността на плащанията в интернет от 19 декември 2014 г. на Европейския банков орган.

(5) При неточно изпълнение на платежна операция доставчиците на платежни услуги носят отговорност по реда на глава четвърта, раздел V от Закона за платежните услуги и платежните системи.

(6) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) В сроковете по чл. 72 от Закона за платежните услуги и платежните системи доставчикът на платежни услуги на платеца може да поиска от доставчика на платежни услуги на получателя или доставчикът на платежни услуги на получателя може по своя инициатива да извърши служебен коригиращ превод при неточно изпълнена платежна операция, когато доставчикът на платежни услуги на получателя е заверил сметка с различен от посочения от платеца в платежното нареждане уникален идентификатор, или е заверил сметката на получателя, но със сума, различна от посочената от платеца в платежното нареждане, или когато доставчикът на платежни услуги на платеца е задължил сметката на платеца със сума, различна от посочената от платеца в платежното нареждане, или при дублирано изпълнение на разрешена платежна операция.

(7) При извършване на служебен коригиращ превод доставчикът на платежни услуги на платеца и на получателя им предоставят информация по чл. 39 или чл. 47 от Закона за платежните услуги и платежните системи.

(8) Служебният коригиращ превод е в размер, при който платежната сметка се възстановява в състоянието, в което тя би се намирала без изпълнението на неточно изпълнената операция, но не повече от средствата, които са налични или постъпят по сметката в срока по чл. 72, ал. 2 от Закона за платежните услуги и платежните системи.

(9) Служебен коригиращ превод може да се извършва независимо от наличието на ограничения в действащото законодателство или в договора за платежни услуги, доколкото средствата, постъпили в резултат на неточно изпълнено платежно нареждане, не принадлежат на титуляря на сметката.

(10) За извършване на служебен коригиращ превод не се събират такси и комисиони от клиентите.

(11) (Нова – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) Валута на платежна операция е валутата, в която платецът е наредил или дал съгласието си за извършване на платежната операция.

(12) (Нова – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) Всички платежни операции, както и уведомленията по чл. 53, т. 2 от Закона за платежните услуги и платежните системи, се регистрират в хронологичен ред от доставчика на платежни услуги по начин, който позволява сигурно съхраняване и точно възпроизвеждане на информацията и изключва всяка възможност за нейното последващо изменение.

Разполагаема наличност

Чл. 10. (1) (Изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.) Платежното нареждане може да се изпълни само до размера на разполагаемата наличност по платежната сметка, до размера на предоставените средства от ползвателя за изпълнение на платежна операция или до размера на договорения кредит, ако има такъв. Не се допускат частични преводи по отделни платежни нареждания.

(2) В случай че условията по ал. 1 не са налице, доставчикът на платежни услуги отказва изпълнението на платежното нареждане, като се прилага чл. 61 от Закона за платежните услуги и платежните системи.

Отказване изпълнението на платежни операции

Чл. 11. Доставчикът на платежни услуги може да откаже изпълнението на платежна операция в случай на ограничения съгласно действащото законодателство, приложимите правила за изпълнение на съответната платежна операция и договорените условия, при които се води сметката.

Раздел II

Платежни операции с използване на кредитен превод

Изпълнение на кредитен превод

Чл. 12. (1) Кредитният превод е платежна операция, наредена от платеца чрез неговия доставчик на платежни услуги, с цел средствата да се предоставят на получателя чрез неговия доставчик на платежни услуги. Платецът и получателят могат да бъдат едно и също лице.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г., изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) Когато доставчикът на платежни услуги на получателя е банка, плавецът предоставя международен номер на банковата сметка (IBAN) или друг уникален идентификатор на сметката на получателя чрез попълването им в платежното нареждане.

(3) Когато доставчикът на платежни услуги на получателя не е банка, плавецът предоставя уникален идентификатор на сметката на получателя чрез попълването му в платежното нареждане.

(4) Платежното нареждане за кредитен превод се съставя от платеца, който носи отговорност за настъпилите последици от неправилното му съставяне.

Съдържание на платежното нареждане за кредитен превод в левове

Чл. 13. (1) Платежното нареждане за кредитен превод в левове съдържа:

1. наименование на банката или друг доставчик на платежни услуги, до който нареждането се отправя;
2. име (наименование) на наредителя;

3. международен номер на банкова сметка (IBAN) или друг уникален идентификатор на сметката на наредителя;
4. наименование на банката или друг доставчик на платежни услуги на получателя;
5. (изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.) бизнес идентификационен код (BIC) на банката на получателя;
6. име (наименование) на получателя;
7. международен номер на банкова сметка (IBAN) или друг уникален идентификатор на сметката на получателя;
8. сумата на платежната операция;
9. валута;
10. дата за изпълнение;
11. основание (информация за получателя);
12. начин за разпределение на таксите;
13. допълнителни пояснения;
14. дата на представяне на платежното нареждане;
15. подпис на наредителя.

(2) Платежното нареждане за кредитен превод може да съдържа и други данни, включително такива, които са необходими за изпълнение изискванията по други нормативни актове.

(3) За платежни нареждания, изпратени по електронен път, се спазват изискванията на Закона за електронния документ и електронния подпис.

Формуляри-образци

Чл. 14. Подуправителят, ръководещ управление „Банково“ на БНБ, определя с указание, публикувано на интернет страницата на БНБ, примерни формуляри-образци на платежно нареждане за кредитен превод и изискванията за съставянето им, когато доставчикът на платежни услуги е банка и плащането е в левове.

Изпълнение на кредитен превод във валута, различна от лева

Чл. 15. (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) При изпълнение на кредитен превод във валута, различна от лева, платежното нареждане може да съдържа данни, различни от посочените в чл. 13.

Раздел III

Платежни операции с използване на директен дебит

Изпълнение на директен дебит в левове

Чл. 16. (1) При плащания чрез директен дебит в левове платецът предварително предоставя своето съгласие пред доставчика на платежни услуги, който води платежната му сметка, а копие от съгласието се изпраща на получателя.

(2) Доставчикът на платежни услуги на получателя приема нареждането за директен дебит по ал. 1 и го представя пред доставчика на платежни услуги на платеца, без да проверява основанието за използването на директния дебит.

(3) Преди изпълнение на нареждане за директен дебит доставчикът на платежни услуги на платеца проверява дали:

1. (изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.) е налице предварително съгласие на платеца за директен дебит по ал. 1;

2. по сметката на платеца съществува достатъчна за изпълнението на нареждането за директен дебит разполагаема наличност или разрешен кредит;

3. са удовлетворени условията за изпълнение на нареждането за директен дебит, включително са получени документите, изисквани за неговото изпълнение, ако е договорено представянето на такива.

(4) Ако в срок до 5 работни дни от получаване на нареждането за директен дебит не настъпят условията за изпълнението му по ал. 3, доставчикът на платежни услуги на платеца отказва изпълнението на нареждането за директен дебит и информира за това доставчика на платежни услуги на получателя.

Съдържание на съгласието за директен дебит в левове

Чл. 17. (1) Съгласието за директен дебит в левове съдържа:

1. наименование и адрес на доставчика на платежни услуги, пред който се депозира съгласието;

2. дата на представяне на документа;

3. име (наименование) на платеца;

4. подпис на платеца;

5. международен номер на банкова сметка (IBAN) или друг уникален идентификатор на сметката на платеца;

6. име (наименование) на получателя;

7. срок на валидност на съгласието;

8. условия, при които се дава съгласието.

(2) По договореност между платеца и неговия доставчик на платежни услуги съгласието за директен дебит може да съдържа и друга информация.

Съдържание на платежното нареждане за директен дебит в левове

Чл. 18. (1) Платежното нареждане за директен дебит в левове съдържа:

1. наименование на банката или друг доставчик на платежни услуги, до който нареждането се отправя;

2. име (наименование) на наредителя – получател на сумата;

3. международен номер на банкова сметка (IBAN) или друг уникален идентификатор на сметката на наредителя – получател на сумата;

4. (изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.) бизнес идентификационен код (BIC) на банката на наредителя – получател на сумата;

5. наименование на банката или друг доставчик на платежни услуги на платеща;
 6. име (наименование) на платеща;
 7. международен номер на банкова сметка (IBAN) или друг уникален идентификатор на сметката на платеща;
 8. сумата на платежната операция;
 9. валута;
 10. дата за изпълнение;
 11. основание (информация за платеща);
 12. начин за разпределение на таксите;
 13. допълнителни пояснения;
 14. (изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.) бизнес идентификационен код (BIC) на банката на платеща;
 15. дата на представяне на платежното нареждане;
 16. подпис на наредителя – получателя на сумата.
- (2) Платежното нареждане за директен дебит може да съдържа и други данни, включително такива, които са необходими за изпълнение изискванията по други нормативни актове.
- (3) За платежни нареждания, изпратени по електронен път, се спазват изискванията на Закона за електронния документ и електронния подпис.

Формуляри-образци

Чл. 19. Подуправителят, ръководещ управление „Банково“ на БНБ, определя с указание, публикувано на интернет страницата на БНБ, примерни формуляри-образци и изискванията за попълване на платежно нареждане за директен дебит и съгласие за директен дебит, когато доставчикът на платежни услуги е банка и плащането е в левове.

Изпълнение на директен дебит във валута, различна от лева

Чл. 20. (1) (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) При изпълнение на директен дебит във валута, различна от лева, платежното нареждане и съгласието за директен дебит могат да съдържат данни, различни от посочените в чл. 17 и 18.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) При изпълнение на директен дебит във валута, различна от лева, доставчиците на платежни услуги могат да следват и друга поредност и процедури по предоставяне на съгласието и изпълнение на директния дебит.

Извършване на плащания с предварително съгласие на титуляря на сметката

Чл. 21. В случай че доставчикът на платежни услуги и получателят са едно и също лице, доставчикът на платежни услуги може да събира по открита при него платежна сметка суми, дължими от титуляря на сметката, въз основа на негово предварително писмено съгласие. Доставчикът на платежни услуги уведомява титуляря за основанието, размера и вальора на събраната от неговата платежна сметка сума.

Раздел IV

Платежни операции с използване на наличен паричен превод

Наличен паричен превод

Чл. 22. Наличният паричен превод е платежна услуга, при която средствата се предоставят от платеца, без да са открити платежни сметки на името на платеца или на получателя, с единствена цел прехвърляне на съответната сума на получателя или на друг доставчик на платежни услуги, действащ от името на получателя, и/или когато тези средства се получават от името на получателя и са на негово разположение.

Съдържание на платежното нареждане за наличен паричен превод

Чл. 23. (1) Платежното нареждане за наличен паричен превод съдържа:

1. име (наименование) на платеца;
2. адрес на платеца, включително държава на платеца;
3. уникален идентификатор на платеца или на неговата сметка;
4. име (наименование) на получателя;
5. уникален идентификатор на получателя или на неговата сметка;
6. сумата на платежната операция;
7. валута;
8. основание;
9. допълнителни пояснения;
10. дата на представяне на платежното нареждане;
11. подпис на платеца.

(2) След получаване на платежното нареждане доставчикът на платежни услуги на платеца предоставя на платеца регистрационния номер на платежното нареждане.

(3) Платежното нареждане за наличен паричен превод може да съдържа и други данни, включително такива, които са необходими за изпълнение на изискванията по други нормативни актове.

Раздел V

Други платежни операции***Платежни операции с използване на други платежни инструменти или средства за комуникация***

Чл. 24. Изискванията за извършване на платежни операции с използване на други платежни инструменти или средства за комуникация могат да се определят в правилата и процедурите на доставчика на платежни услуги или на платежната система, която ги обработва, в съответствие със Закона за платежните услуги и платежните системи.

*Глава четвърта***Платежни операции чрез платежни и предплатени карти**

(Загл., изм. – ДВ, бр. 57 от 2012 г.; изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.)

Раздел I

Общи положения***Платежни карти***

Чл. 25. (1) Платежната карта е вид платежен инструмент, върху който е записана информация по електронен начин и се използва многократно за идентификация на оправомощения ползвател на платежни услуги и за отдалечен достъп до платежна сметка и/или до предварително определен кредитен лимит, договорен между оправомощения ползвател на платежни услуги, на когото е издадена картата, и доставчика на платежни услуги.

(2) Платежната карта е собственост на доставчика на платежни услуги, издател на картата.

(3) Платежната карта се използва само лично от оправомощения ползвател на платежни услуги.

(4) Платежната карта се издава за определен срок. Името на оправомощения ползвател, номерът на картата и датата на изтичане на срока на валидността на картата се поставят върху лицевата ѝ страна. Отговорност за персонализацията на картата носи доставчикът на платежни услуги, издател на картата.

(5) Доставчикът на платежни услуги, издател на платежната карта, я предоставя на оправомощения ползвател на платежни услуги в срок не по-дълъг от 10 дни от сключването на рамковия договор за платежна карта.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 30 от 2017 г.) Подуправителят, ръководещ управление „Банково“ на БНБ, може да издава указания, съдържащи изискванията към номерирането, дизайна, физическите и техническите характеристики на платежните карти.

Персонален идентификационен номер

Чл. 26. (1) Персоналният идентификационен номер (по-нататък „ПИН“) на всеки оправомощен ползвател на платежни услуги, свързан с неговата карта, се определя от издателя на картата. Издателят предава ПИН на оправомощения ползвател на платежни услуги, като осигурява запазването му в тайна.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 57 от 2012 г.) Персоналният идентификационен номер е вид персонализирана защитна характеристика. Той е най-малко четирицифрен и служи за идентифициране на оправомощения ползвател на платежни услуги. Персоналният идентификационен номер няма характеристиките на електронен подпис.

(3) Ако оправомощеният ползвател на платежни услуги забрави своя ПИН, издателят издава нова карта с нов ПИН в срока по чл. 25, ал. 5 или в същия срок генерира нов ПИН на картата при спазване на реда по ал. 1 и 2.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 57 от 2012 г.) Издателят на платежната карта е длъжен да осигури възможност на всеки оправомощен ползвател на платежни услуги да променя своя ПИН чрез терминално устройство АТМ на територията на страната с нова цифрова комбинация, известна само на него.

Операции чрез платежна карта

(Загл., изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.)

Чл. 27. (1) С платежна карта могат да се извършват следните операции:

1. теглене и/или внасяне на пари в брой чрез терминални устройства АТМ;
2. (изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) плащане на стоки и услуги и теглене на пари в брой чрез терминални устройства ПОС;
3. (изм. – ДВ, бр. 30 от 2017 г.) плащане на стоки и услуги и превод между сметки чрез виртуални терминални устройства ПОС;
4. превод между платежни сметки чрез терминални устройства АТМ;
5. плащане на услуги чрез терминални устройства АТМ;
6. справочни и други платежни и неплатежни операции.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) Приемането на плащания и изпълнението на платежни операции чрез платежни карти могат да се извършват и от доставчик на платежни услуги, различен от издателя на платежна карта.

Регистриране и съхранение

Чл. 28. (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) Всички операции, извършвани с използване на платежни карти чрез терминални устройства, както и уведомленията по чл. 53, т. 2 от Закона за платежните услуги и платежните системи се регистрират от издателите съгласно чл. 9, ал. 12 и се съхраняват за срок най-малко 5 години.

Авторизация

Чл. 29. (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) (1) Операциите по чл. 27, ал. 1 се авторизират (одобряват) или отказват след проверка на данни, параметри и характеристики, свързани с картата, оправомощения ползвател на платежни услуги и операцията, като валидност и статус на картата, ПИН код (ако се изисква), достъпна наличност, лимити и т.н.

(2) В режим на онлайн авторизация проверката по ал. 1 се извършва съгласно § 1, т. 6 от допълнителната разпоредба. В режим на офлайн авторизация проверката се осъществява незабавно от терминалното устройство, без да се прави проверка от авторизационната система на издателя на картата или обслужващия го обработващ субект.

Функции на оператор на платежна система с използване на платежни карти

Чл. 30. (Отм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.)

Раздел II

Операции с платежни карти на терминални устройства ПОС, намиращи се при търговец

(Загл., изм. – ДВ, бр. 57 от 2012 г.)

Договорни отношения между доставчик на платежни услуги и търговец

Чл. 31. (1) Когато терминалните устройства ПОС се намират при търговец, различен от доставчика на платежни услуги, взаимоотношенията между тях се уреждат с договор, който осигурява спазването на Закона за платежните услуги и платежните системи и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане.

(2) Договорът по ал. 1 съдържа най-малко следното:

1. видовете платежни карти, чрез които могат да се извършват операции с търговеца;

2. приложимите процедури и задължения на търговеца при изпълнение на операции с платежни карти, включително процедурите за сигурност;

3. срока и начина на плащане спрямо търговеца от доставчика на платежните услуги.

(3) (Нова – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) Изискванията на ал. 1 и 2 се прилагат и за виртуални терминални устройства ПОС.

Отказ за изпълнение на операция с платежна карта

Чл. 32. (1) Търговецът, при който се намира терминалното устройство ПОС, чрез което се извършва плащането, може да откаже използването на платежна карта в случай на:

1. невалидност на платежната карта;
2. несъответствие на подписа върху платежната карта с подписа върху документа за операцията или документа за самоличност или липса на подпис върху платежната карта, ако такъв се изисква за нейната валидност;
3. отказ от страна на държателя да представи документ, потвърждаващ неговата самоличност, или когато търговецът установи, че неоправомощено лице използва платежната карта;
4. невъзможност да се получи потвърждение за извършване на операцията;
5. съмнение за неистинска или подправена платежна карта.

(2) Търговецът може да задържи платежна карта от името на издателя в случаите по ал. 1 по реда, посочен в договора по чл. 31.

(3) Изискванията към информацията при предоставяне на платежни услуги по глава трета, раздел II от Закона за платежните услуги и платежните системи се отнасят и за търговеца, при който се намира терминалното устройство.

Раздел III

Изисквания при обработката на платежни карти

(Загл., изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.)

Приемане на платежни карти

(Загл., изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.)

Чл. 33. (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) (1) Доставчиците на платежни услуги, лицензирани от БНБ, и клоновете на доставчици на платежни услуги, извършващи дейност на територията на страната, осигуряват за всяко терминално устройство, което поддържат финансово, техническа възможност за извършване на платежни услуги с всички платежни карти, издадени от други доставчици на платежни услуги и клонове на доставчици на платежни услуги, които извършват дейност на територията на страната.

(2) Авторизационните системи, поддържани от банки, лицензирани от БНБ, имат директна онлайн връзка със системен оператор на система с окончателност на сетълмента, обработваща платежни операции, свързани с карти, която извършва нетен сетълмент в определен момент в РИНГС.

(3) Системният оператор на система с окончателност на сетълмента, обработваща платежни операции, свързани с карти, която извършва нетен сетълмент в определен момент в РИНГС, пренасочва авторизационните съобщения на платежни операции, свързани с платежна карта, между банките, лицензира-

ни от БНБ, и клонове на банки, извършващи дейност на територията на страната.

(4) Терминалните устройства на територията на страната, поддържани финансово от банки, лицензирани от БНБ, и клонове на банки, извършващи дейност на територията на страната, имат директна или индиректна онлайн връзка със системен оператор на система с окончателност на сетълмента, обработваща платежни операции, свързани с карти, която извършва нетен сетълмент в определен момент в РИНГС.

Посредничество при сетълмента и вальор

(Загл. изм. – ДВ, бр. 30 от 2017 г.)

Чл. 34. (1) (Изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г., бр. 57 от 2012 г.; изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.; предишен текст на чл. 34 – ДВ, бр. 30 от 2017 г.) Клиринг и сетълмент на платежни операции в левове, свързани с платежни карти, при които издателите са банки, лицензирани от БНБ, и клонове на банки, извършващи дейност на територията на страната, и мястото на продажба или терминалното устройство АТМ се намира на територията на Република България, се извършват от системен оператор на система с окончателност на сетълмента, обработваща платежни операции, свързани с карти, която извършва нетен сетълмент в определен момент в РИНГС. Мястото на продажба се определя по смисъла на чл. 2, т. 29 от Регламент (ЕС) 2015/751 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2015 г. относно обменните такси за платежни операции, свързани с карти.

(2) (Нова – ДВ, бр. 30 от 2017 г.) Вальорът на задължаване на платежната сметка на платеца или на предварително определения кредитен лимит при платежни операции по ал. 1 е работният ден на РИНГС, в който сметката за сетълмент на банката издател е задължена чрез заявката за сетълмент на системния оператор.

(3) (Нова – ДВ, бр. 30 от 2017 г.) Вальорът на заверяване на платежната сметка на получателя при платежни операции по ал. 1 е не по-късно от работния ден на РИНГС, в който сметката за сетълмент на акцептиращата банка е заверена чрез заявката за сетълмент на системния оператор.

Раздел IV

Изпълнение на операции с предплатени карти

(Нов – ДВ, бр. 57 от 2012 г.)

Предплатени карти**Чл. 34а.** (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.)

(1) Предплатената карта е вид платежен инструмент, върху който се съхраняват електронни пари или се осигурява отдалечен достъп до електронни пари и с който се извършват платежни операции.

(2) Предплатената карта се издава за определен срок на валидност и може да не е поименна.

(3) Номерът на картата, датата на изтичане на срока на валидност на карта, както и името на оправомощения ползвател при поименни карти, се поставят върху лицевата ѝ страна.

(4) Отговорност за персонализацията на картата носи доставчикът на платежни услуги, издател на картата.

(5) За предплатените карти се прилагат съответно чл. 25, ал. 3, 5 и 6, чл. 27 и 28.

(6) Предплатената карта притежава персонализирана защитна характеристика – ПИН за идентифициране на оправомощения ползвател на платежни услуги, като се прилага съответно чл. 26, ал. 1–3. Издателят на картата е длъжен да осигури възможност на всеки оправомощен ползвател на платежни услуги да променя своя ПИН с нова цифрова комбинация, известна само на него.

(7) (Нова – ДВ, бр. 30 от 2017 г.) Предплатена карта, която може да се използва само за извършване на операции по чл. 27, ал. 1, т. 3, може да не притежава персонализирана защитна характеристика – ПИН по ал. 6.

Авторизация

Чл. 34б. (Нов – ДВ, бр. 57 от 2012 г.; изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) За авторизацията на операции с предплатени карти се прилага чл. 29.

***Операции с предплатени карти
на терминални устройства ПОС***

(Загл., изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.)

Чл. 34в. (Нов – ДВ, бр. 57 от 2012 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) За операции с предплатени карти на терминални устройства ПОС, се прилагат съответно чл. 31 и чл. 32, ал. 1, т. 1, 4 и 5 и ал. 2–3.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) За операции с предплатена карта, която е поименна, се прилагат съответно и чл. 32, ал. 1, т. 2 и 3.

Изисквания при обработка на предплатени карти

Чл. 34г. (Нов – ДВ, бр. 57 от 2012 г.; изм. и доп. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) За обработката на предплатени карти се прилагат съответно чл. 33 и 34.

Глава пета

Сетълмент в БНБ

Система за брутен сетълмент в реално време – РИНГС

Чл. 35. (1) Българската народна банка изгражда и оперира платежна система за брутен сетълмент в реално време в левове, наречена РИНГС (Real-time Interbank Gross Settlement System).

(2) (Изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.) РИНГС е платежна система с окончателност на сетълмента, чрез която се извършва прехвърляне на парични средства в левове между сметките за сетълмент на участниците в нея окончателно, индивидуално (трансакция по трансакция) и в реално време след получаване от системата на нареждането за превод от страна на участниците.

Участници в РИНГС

Чл. 36. (1) Участници в РИНГС са:

1. Българската народна банка;
2. банка, получила лиценз от БНБ за извършване на банкова дейност;
3. клон на банка от трета държава, получил лиценз от БНБ по реда на чл. 17 от Закона за кредитните институции;
4. клон на банка от държава членка, извършващ дейност на територията на Република България по реда на чл. 20 и 21 от Закона за кредитните институции.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.) Всеки участник в РИНГС е длъжен да притежава бизнес идентификационен код (ВІС) и да открие и поддържа сметка за сетълмент в БНБ.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.; изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) Българската народна банка обслужва сметките за сетълмент на участниците в РИНГС.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) След съгласие на БНБ за съответствие с техническите, организационните и финансовите условия за участие в РИНГС банките по ал. 1 стават участници в РИНГС въз основа на сключен с БНБ договор, определящ правата и задълженията им съобразно правилата и процедурите на системата.

(5) В правилата и процедурите на РИНГС БНБ може да определя допълнителни изисквания към участниците в системата.

Агент по сетълмента

Чл. 37. (1) (Изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.) Българската народна банка осигурява извършването на сетълмента при наличие на достатъчно средства по сметката за сетълмент на банката платец.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.; изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) Сетълментът на плащания се извършва по сметките за сетълмент в БНБ, както следва:

1. (изм. и доп. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.; изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) за плащания, инициирани чрез заявки за нетен сетълмент от системни оператори – към определен момент по утвърден от БНБ график;

2. за всички останали плащания – незабавно.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.) Сетълментът в БНБ е окончателен след момента на неотменимост, определен в правилата и процедурите на РИНГС.

Извършване на операции в РИНГС

Чл. 38. (1) (Изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.) При плащания на клиенти на банки чрез РИНГС банката на платеца изпраща нареждането за превод към РИНГС съобразно графика на РИНГС не по-късно от един час след получаване на платежното нареждане.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.) При плащания на клиенти на банки чрез РИНГС банката на получателя заверява сметката на получателя незабавно след получаване на средствата по нейната сметка за сетълмент в БНБ.

(3) В случай на невъзможност да изпълни нареждане за превод в сроковете по ал. 1 и 2 банката е длъжна незабавно писмено да уведоми титуляря на сметката, от която плащането е трябвало да бъде извършено.

(4) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) Условията, редът, формата на обмен и структурата на електронни съобщения между РИНГС и платежните системи и системите за сетълмент на ценни книжа по чл. 107, ал. 2 от Закона за платежните услуги и платежните системи се определят от БНБ.

Служебни операции

Чл. 39. (1) (Изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.) Въз основа на предварително съгласие, дадено в договора за участие в РИНГС, БНБ събира служебно от сметките за сетълмент на банките таксите за предоставените им услуги по тарифа, утвърдена от Управителния съвет на БНБ.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) Българската народна банка събира служебно от сметките за сетълмент на банките средствата, необходими за участието им в гаранционния механизъм по чл. 42, сумите,

които банките дължат по повод на прилагане на нормативни актове, регулиращи банковата дейност и паричното обращение, и таксите за предоставените им от БНБ услуги.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) Българската народна банка извършва служебно операциите по сметките за сетълмент на участниците в електронната система за регистриране и обслужване на търговията с ДЦК (ЕСРОТ) във връзка със сделки с държавни ценни книжа.

Отхвърляне на нареждания за превод

Чл. 40. (1) (Доп. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) Отправени към РИНГС нареждания за превод, за които поради липса на достатъчно средства по сметката за сетълмент на банката не е извършен сетълмент до края на системния ден, се отхвърлят от РИНГС, като информацията за тях се запазва.

(2) Банка, чието нареждане за превод е отхвърлено от системата РИНГС по реда на ал. 1, е длъжна в началото на следващия системен ден да отправи с текущ вальор до РИНГС същото нареждане, носещо съответния му уникален регистрационен номер.

(3) Изискването по ал. 2 не се прилага в случаите, когато платежното нареждане е оттеглено с писмено изявление на ползвателя на платежни услуги, който го е подал. В такъв случай банката писмено и незабавно уведомява БНБ за причините да не нареди отново отхвърленото нареждане за превод, като прилага удостоверяващи документи.

Отхвърляне на заявка за нетен сетълмент

Чл. 40а. (Нов – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) (1) Заявка за нетен сетълмент, подадена съгласно графика на системния ден от системен оператор на платежна система или система за сетълмент на ценни книжа, която не може да бъде изпълнена един час след момента на приемането ѝ поради недостатъчна наличност по сметка за сетълмент на участник, се отхвърля от РИНГС.

(2) Системният оператор преизчислява нетните позиции на участниците, без да включва плащанията от/към участника с недостатъчна наличност, и подава към РИНГС без неоснователно забавяне преизчислената заявка за сетълмент.

(3) Системният оператор изпраща за сетълмент в РИНГС плащанията от/към участника с недостатъчна наличност в рамките на системния ден, без да възпрепятства изпълнението на плащанията на останалите участници в съответната система.

(4) Заявка за сетълмент, за която поради липса на достатъчно средства по сметката за сетълмент на участник не е извършен сетълмент до края на системния ден, се отхвърля от РИНГС.

Правомощия на БНБ като агент по сетълмента

Чл. 41. (1) (Изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.) За осигуряване на сетълмента БНБ може да:

1. (изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.; изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) определя и задава минимална наличност по сметките за сетълмент на участниците и резервира ликвидност по сметките за сетълмент на участниците, включително и за изпълнение на заявки за сетълмент, подадени от системни оператори;

2. определя видовете приоритети при плащанията;

3. (изм. и доп. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.; изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) прилага механизми по чл. 42 и 43 за осигуряване на достатъчна наличност по сметките за сетълмент с оглед финализиране на плащанията, иницирани от системните оператори;

4. (нова – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) изключва или временно ограничава правата на участник в РИНГС по ред и условия, определени в правилата на системата РИНГС.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.; изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) В случаите по ал. 1, т. 4 БНБ уведомява останалите участници в системата и системните оператори, които незабавно предприемат предвидените в правилата им мерки спрямо участника.

Гаранционен механизъм на система, обработваща платежни операции, свързани с карти

(Загл., изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г.)

Чл. 42. (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) (1) Системен оператор на система с окончателност на сетълмента, обработваща платежни операции, свързани с карти, която извършва нетен сетълмент в определен момент в РИНГС, създава гаранционен механизъм за сетълмент на плащанията на участниците в системата. Участието в гаранционния механизъм е задължително за всички участници в системата.

(2) Средствата към гаранционния механизъм по ал. 1 се съхраняват по сметка при БНБ и са собственост на участниците в съответствие с размера на участието им.

(3) Участието в гаранционния механизъм по ал. 1 се включва в размера на резервните активи на съответния участник при отчитане изпълнението на задължението за поддържане на задължителни минимални резерви при БНБ.

(4) Общият размер на средствата към гаранционния механизъм по ал. 1 и съответният размер на участие на всеки участник се изчисляват от оператора на системата до 10-о число след изтичане на всяко календарно тримесечие, като операторът уведомява БНБ и всеки участник за размера на определените

суми. Размерът на участие на всеки участник се определя в двоен размер от максималната му нетна дебитна позиция в системата за предходните 12 месеца.

(5) На основание полученото уведомление по ал. 4 на 12-о число БНБ събира служебно от сметките за сетълмент на участниците в системата по ал. 1 средствата, необходими за участието им в гаранционния механизъм по ал. 1, респективно възстановява по сметките им за сетълмент сумите, надвишаващи необходимия размер на участие.

(6) В случай че в края на системния ден наличността по сметката за сетълмент на участник в системата по ал. 1 не е достатъчна за покриване на нетната му дебитна позиция в заявка за сетълмент, подадена от системния оператор, системният оператор изпраща до БНБ искане за ползване на средства от гаранционния механизъм. На основание полученото искане БНБ задължава служебно сметката по ал. 2 с необходимата сума до размера на участие на съответния участник и заверява сметката му за сетълмент за изпълнение на заявката за сетълмент.

(7) В случай на ползване на средства от гаранционния механизъм по реда на ал. 6 до постъпване в РИНГС на първата заявка за сетълмент за следващия системен ден БНБ събира служебно от сметката за сетълмент на участника в системата по ал. 1 сумата на ползваните средства и заверява със същата сума сметката на гаранционния механизъм по ал. 1.

Гаранционни механизми

Чл. 43. (Нов – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) Системен оператор и участниците в платежна система или система за сетълмент на ценни книжа, която извършва нетен сетълмент в определен момент в РИНГС, могат с правилата на съответната система да създават гаранционни механизми за сетълмент на плащанията на участниците в съответната система, съответстващ на нейните характеристики и на обема на извършваните през нея операции.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) „Бюджетни организации“ са юридическите лица по § 1, т. 5 от допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси.

2. (Изм. – ДВ, бр. 57 от 2012 г.; изм. и доп. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) „Виртуално терминално устройство ПОС (Virtual POS Terminal)“ е логически дефинирано терминално устройство ПОС, чрез което се извършват преводи по платежни сметки, плащане на стоки и услуги, справочни и други платежни и неплатежни операции чрез интернет, терминални устройства АТМ или цифрови телефони при използване на платежна или предплатена карта в режим онлайн.

3. (Изм. – ДВ, бр. 48 от 2011 г.) „Заявка за сетълмент“ е нареждане към РИНГС от системен оператор в предварително определен формат, чрез което се заверяват или задължават сметките за сетълмент.

4. (Отм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.)

5. (Доп. – ДВ, бр. 57 от 2012 г.) „Персонализация на платежна/предплатена карта“ е изписването на необходимите данни, свързани с оправомощения ползвател, на платежни услуги, върху информационния носител на платежната/предплатената карта.

6. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 57 от 2012 г.; изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) „Режим онлайн“ е режим, при който всяка операция с платежна или предплатена карта незабавно се проверява от авторизационната система на издателя на картата или обслужващия го обработващ субект, към която чрез телекомуникационна среда е свързано терминалното устройство, от което се извършва платежната операция.

7. (Нова – ДВ, бр. 48 от 2011 г.) „Системен оператор“ е субект или субекти, които носят юридическа отговорност за функционирането на платежна система или система за сетълмент на ценни книжа, която извършва сетълмент в РИНГС.

8. (Предишна т. 7 – ДВ, бр. 48 от 2011 г.) „Терминално устройство АТМ (Automated Teller Machine)“ е устройство за теглене и/или внасяне на пари в брой, плащане на услуги, извършване на преводи между платежни сметки, на справочни и други платежни и неплатежни операции.

9. (Предишна т. 8 – ДВ, бр. 48 от 2011 г., бр. 57 от 2012 г.; изм. – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) „Терминално устройство ПОС (POS Terminal)“ е устройство, чрез което се извършва плащане на стоки и услуги, справочни и други платежни и неплатежни операции чрез използване на платежна или предплатена карта.“

10. (Нова – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) „Обработващ субект“ е всяко лице, предоставящо услуги и действия, необходими за изпълнението на плащания с платежни и предплатени карти между акцептиращата институция и издателя.

11. (Нова – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) „Платежна картова схема“ е единен набор от правила, практики, стандарти и/или насоки за прилагане относно изпълнението на платежни операции, свързани с карти, който е отделен от всяка инфраструктура или платежна система, поддържаща функционирането му, и включва всеки определен орган, организация или субект за вземане на решения, отговарящ за функционирането на схемата.

12. (Нова – ДВ, бр. 69 от 2016 г., в сила от 6 септември 2016 г.) „Системен ден“ е предварително определен интервал от време, през който се приемат и обработват нареждания за превод и заявки за сетълмент и се извършва сетълмент в РИНГС.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 48, ал. 3 и § 10 от Закона за платежните услуги и платежните системи, приета е с Решение № 85 от 16 юли 2009 г. на Управителния съвет на Българската народна банка и влиза в сила от 1 ноември 2009 г.

§ 3. Тази наредба отменя Наредба № 3 от 2005 г. за паричните преводи и платежните системи (обн., ДВ, бр. 81 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 15 и 24 от 2006 г., бр. 10 от 2007 г.; изм., бр. 20 от 2008 г.).

§ 4. Подуправителят, ръководещ управление „Банково“ на БНБ, издава указания по прилагането на тази наредба.

Приложение № 1
към чл. 7а
(Ново – ДВ, бр. 69 от 2016 г.,
в сила от 6 септември 2016 г.;
изм. – ДВ, бр. 30 от 2017 г.)

Член от ЗПУПС	Услуга по разплащателна сметка	Такса
Чл. 73т, ал. 1, т. 1	Откриване на разплащателна сметка	
	■ Откриване на разплащателна сметка в офис на банката	
	■ Откриване на разплащателна сметка в офис на банката с издаване на дебитна карта към сметката	
Чл. 73т, ал. 1, т. 1	Обслужване на разплащателна сметка	
	■ Обслужване на разплащателна сметка в офис на банката	
	■ Обслужване на разплащателна сметка в офис на банката с издадена дебитна карта към сметката	
Чл. 73т, ал. 1, т. 1	Закриване на разплащателна сметка	
	■ Закриване на разплащателна сметка в офис, открита до 12 месеца от датата на закриване	
Чл. 73т, ал. 1, т. 2	Внасяне на средства по разплащателна сметка	
	■ Внасяне на средства по разплащателна сметка в офис на банката	
Чл. 73т, ал. 1, т. 3	Теглене на пари в брой от разплащателна сметка	
	■ На каса в офис на банката до 1000 лв.	
	■ С дебитна карта на АТМ, обслужвано от банката	
	■ С дебитна карта на АТМ, обслужвано от друга банка в страната	
	■ С дебитна карта на АТМ, обслужвано от друга банка в Европейския съюз	

(продължава)

(продължение)

Член от ЗПУПС	Услуга по разплащателна сметка	Такса
Чл. 73т, ал. 1, т. 4, буква „а“	Плащане по директен дебит	
	■ Към сметка при същата банка	
	■ Към сметка при друга банка	
Чл. 73т, ал. 1, т. 4, буква „б“	Платежни операции, извършвани чрез платежна карта, включително чрез интернет	
	■ Плащане с дебитна карта на ПОС, обслужвано от банката	
	■ Плащане с дебитна карта на ПОС, обслужвано от друга банка в страната	
	■ Плащане с дебитна карта на ПОС, обслужвано от друга банка в Европейския съюз	
Чл. 73т, ал. 1, т. 4, буква „в“	Кредитен превод в национална валута	
	■ На хартиен носител към платежна сметка при същата банка	
	■ Чрез онлайн банкиране към платежна сметка при същата банка	
	■ На хартиен носител през БИСЕРА към платежна сметка при друга банка	
	■ Чрез онлайн банкиране през БИСЕРА към платежна сметка при друга банка	
	■ На хартиен носител към платежна сметка на бюджета при същата банка	
	■ Чрез онлайн банкиране към платежна сметка на бюджета при същата банка	
	■ На хартиен носител през БИСЕРА към платежна сметка на бюджета при друга банка	
■ Чрез онлайн банкиране през БИСЕРА към платежна сметка на бюджета при друга банка		

(продължава)

(продължение)

Член от ЗПУПС	Услуга по разплащателна сметка	Такса
	Периодичен превод в национална валута	
	■ Изпълнение на периодичен превод към платежна сметка при същата банка, заявен на хартиен носител	
	■ Изпълнение на периодичен превод към платежна сметка при същата банка, заявен чрез онлайн банкиране	
	■ Изпълнение на периодичен превод през БИСЕРА към платежна сметка при друга банка, заявен на хартиен носител	
	■ Изпълнение на периодичен превод през БИСЕРА към платежна сметка при друга банка, заявен чрез онлайн банкиране	
	Кредитен превод в евро	
	■ На хартиен носител към платежна сметка при същата банка	
	■ Чрез онлайн банкиране към платежна сметка при същата банка	
	■ На хартиен носител с вальор, различен от вальор същия ден, към платежна сметка при друга банка	
	■ Чрез онлайн банкиране с вальор, различен от вальор същия ден, към платежна сметка при друга банка	
	■ Входящ кредитен превод	

НАРЕДБА

за изменение на Наредба № 3 от 2009 г. за условията и реда за изпълнение на платежни операции и за използване на платежни инструменти

(Обн. – ДВ, бр. 48 от 24 юни 2011 г.)

.....

Заключителна разпоредба

§ 17. Тази наредба се издава на основание чл. 48, ал. 3 и § 10 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за платежните услуги и платежните системи и е приета с Решение № 52 от 9 юни 2011 г. на Управителния съвет на Българската народна банка.

НАРЕДБА

за изменение на Наредба № 3 от 2009 г. за условията и реда за изпълнение на платежни операции и за използване на платежни инструменти

(Обн. – ДВ, бр. 57 от 27 юли 2012 г.)

.....

Заключителна разпоредба

§ 9. Тази наредба се издава на основание чл. 48, ал. 3 и § 10 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за платежните услуги и платежните системи и е приета с Решение № 51 от 12 юли 2012 г. на Управителния съвет на Българската народна банка.

НАРЕДБА

за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 2009 г. за условията и реда за изпълнение на платежни операции и за използване на платежни инструменти

(Обн. – ДВ, бр. 69 от 2 септември 2016 г.)

.....

Преходни и заключителни разпоредби

§ 35. Тази наредба се издава на основание чл. 48, ал. 3 и чл. 73ф, ал. 4 от Закона за платежните услуги и платежните системи и е приета с Решение № 94 от 18 август 2016 г. на Управителния съвет на Българската народна банка.

§ 36. Тази наредба влиза в сила в тридневен срок след деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“ с изключение на § 1, § 4, т. 1, буква „в“, § 5 и 6, които влизат в сила от 18 септември 2016 г.

§ 37. Резервният обезпечителен фонд за осигуряване сетълмент на заявките, подадени от системни оператори към РИНГС, се трансформира в гаранционен механизъм по чл. 42 за сетълмент на плащанията на участниците в системата с окончателност на сетълмента, обработваща платежни операции, свързани с карти, която извършва нетен сетълмент в определен момент в РИНГС, оперирана от „БОРИКА–Банксервиз“ АД (БОРИКА). С влизане в сила на настоящата наредба „БОРИКА–Банксервиз“ АД, изпълнява изискванията по чл. 42, ал. 4. До края на септември 2016 г. БНБ възстановява по сметките за сетълмент на участниците в РИНГС средствата, съставляващи тяхното дялово участие в Резервния обезпечителен фонд, и събира служебно от сметките за сетълмент на участниците в БОРИКА средствата, необходими за участието им в гаранционния механизъм по чл. 42.

§ 38. Първото предоставяне на информация от банките по чл. 7а, ал. 3 се осъществява до 1 октомври 2016 г. и включва размера на начисляваните на потребители такси към 31 август 2016 г. по разплащателни сметки за всяка от услугите по приложение № 1. Българската народна банка изчислява и публикува на интернет страницата си до 15 октомври 2016 г. средния размер на таксите, начислявани от банките на потребители за услугите по приложение № 1. Банките прилагат приемливи такси по платежни сметки за основни операции, съобразени с изискванията по чл. 7а, ал. 2, не по-късно от 1 февруари 2017 г. Следващото изчисляване и публикуване от БНБ на среден размер на таксите се извършва до края на февруари 2018 г.

§ 39. В срок до 1 декември 2016 г. системните оператори на платежни системи и системи за сетълмент на ценни книжа по чл. 107, ал. 2 от Закона за платежните услуги и платежните системи предприемат необходимите действия за прилагане на чл. 40а.

НАРЕДБА

за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 2009 г. за условията и реда за изпълнение на платежни операции и за използване на платежни инструменти

(Обн. – ДВ, бр. 30 от 11 април 2017 г.)

.....

Преходни и заключителни разпоредби

§ 9. Настоящата наредба е приета на основание чл. 48, ал. 3, чл. 73ф, ал. 4 от Закона за платежните услуги и платежните системи и § 34 от Закона за изменение и допълнение на Закона за платежните услуги и платежните системи (ДВ, бр. 59 от 2016 г.) с Решение № 48 от 30 март 2017 г. на Управителния съвет на Българската народна банка.

§ 10. Българската народна банка изчислява и публикува на интернет страницата си до 15 май 2017 г. средния размер на таксите, начислявани от банките на потребители за услугите по § 8, т. 2 въз основа на изисквана от тях информация. Банките прилагат приемливи такси за услугите по § 8, т. 2, предлагани по платежни сметки за основни операции, съобразени с изискванията на чл. 7а, ал. 2, не по-късно от 1 август 2017 г.

.....

